

Beslutningsforslag nr. B 144

Folketinget 2024-25

Fremsat den 27. februar 2025 af Leila Stockmarr (EL), Rosa Lund (EL), Trine Pertou Mach (EL), Lisbeth Bech-Nielsen (SF), Sigurd Agersnap (SF) og Karsten Filsø (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om at indføre et forbud mod finanssektorens investeringer i fossile selskaber,
der ekspanderer

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2025 at fremsætte et lovforslag, der i overensstemmelse med »Parisaftalens« mål indfører et forbud mod finanssektorens investeringer i fossile selskaber, der udvider med nye olie- eller gasfelter, nye kulminer, kulmineudvidelser eller nye kulkraftværker.

Bemærkninger til forslaget

I USA har præsident Trump ytret ønske om at øge den fossile produktion, men ifølge eksperter, der har udtalt sig til Financial Times, vil det på grund af klimabekymrede investorer ikke komme til at ske. Flere store amerikanske olie-selskaber vil således bruge færre penge på nye olieprojekter i år sammenlignet med sidste år. Ifølge eksperter skyldes det, at hvis selskaberne omvendt brugte flere penge på ny olie og gas, ville investorerne blive vrede og reagere ved at frasælge («Wall Street will stymie Donald Trump's US oil surge plan, say shale bosses» ft.com, den 24. januar 2025). Det er et tydeligt eksempel på, at det har en konkret klimaeffekt, når investorer trækker en rød streg i sandet over for fossil ekspansion.

Når nok investorer trækker deres investeringer, kan det påvirke aktiekursen. Det vil få opmærksomhed fra selskabernes administrerende direktører, hvis aflønning ofte er hægtet op på bl.a. aktiekursen («Pay Practices at Big Oil and Gas Companies Fail to Drive Decarbonization», morningstar.co.uk, den 25. september 2024). Derudover vil det også kunne presse kapitalomkostningerne opad og dermed gøre det dyrere at rejse kapital til nye fossile projekter. Et forskningsstudie har dokumenteret en målbar effekt på klimafrasal. Studiet viser, at aktiekursen for de undersøgte selskaber i gennemsnit faldt med 6 pct. som følge af et større frasal, og at frasal tilmed førte til, at selskaberne efterfølgende reducerede deres CO₂-aftryk for igen at gøre sig attraktive for investorerne («The effects of mutual fund decarbonization on stock prices and carbon emissions», Martin Rohleder, Marco Wilkens og Jonas Zink, Journal of Banking & Finance, januar 2022).

Status på finanssektorens investeringer

Beslutningsforslaget fremsættes på baggrund af rapporten »Banking on Thin Ice«, som er en fælles udgivelse på tværs af en række organisationer under Nordic Center for Sustainable Finance fra januar 2025. I rapporten kortlægges bl.a. danske bankers investeringer og udlån til fossile selskaber. Det dokumenteres, at de tre største danske banker – Danske Bank, Nykredit og Jyske Bank – tilsammen har 17,2 mia. kr. investeret i fossile selskaber, hvoraf 9,7 mia. kr. er investeret i olie- og gasselskaber, der udvider olieproduktionen med nye olie og gasfelter, og kulselskaber, der udvider med nye kulkraftværker eller nye eller eksisterende kulminer. Dertil kommer, at danske pensionskasser sammenlagt har omkring 20 mia. kr. i selskaber, der ekspanderer fossilt («Danske pensionskasser har 20 milliarder i 'sorte' selskaber der går imod verdens klimamål», dr.dk, den 19. oktober 2023).

Der er stor forskel på klimaadfærden i den danske finanssektor. Mens PFA Pension i 2023 havde 4,548 mia. kr. investeret i selskaber, der laver nye kul-, olie- og gasprojekter, så havde AP Pension 53 mio. kr. i sådanne selskaber («Den Danske Pensionssektors Klimasvigt», Mellempfolkeligt Samvirke, oktober 2023). Danske Bank har imidlertid i 2024 vedtaget en ny investeringspolitik, som, når den

bliver implementeret, vil udelukke 1.730 fossile selskaber fra et investeringsunivers på 1.900 fossile selskaber. Det er særlig selskaber med fossile ekspansionsplaner, som vil blive ekskluderet («Danske Bank indfører strengere krav til investeringer i fossile selskaber», Danske Bank, den 23. februar 2024). Danske Bank har endnu ikke implementeret sin politik, og derfor ved vi endnu ikke præcis, hvordan den kommer til at se ud i praksis. Nykredit har også i sin politik for investeringer besluttet at udelukke investeringer i fossil ekspansion, men har dog indlejret en så stor undtagelse til deres politik, at en række ekspanderende olie- og gasgiganter alligevel finder vej ind i investeringsuniverset («Nykredit ekskluderer i alt 483 olie-, gas- og kulselskaber», nykredit.dk, den 18. september 2023). Jyske bank har med forslagsstillernes kendskab til sagen ingen restriktioner på investeringer i fossile selskaber, der ekspanderer.

Den skævvridning mellem frontløbere og fodslæbere i sektoren vil et forbud kunne lave om på. Forslaget forventes således at understøtte sektorens igangværende grønne udvikling, sikre, at alle institutionelle investorer kommer med, og skabe en mere lige spillebane for de aktører, der har valgt at gå forrest.

Forbud mod investeringer i fossil ekspansion

Kul, olie og gas står for 75 pct. af verdens drivhusgasudledninger («Causes and Effects of Climate Change», United Nations, www.un.org), og derfor er det afgørende, at vi omstiller os fra fossile brændsler i tråd med den beslutning, som verdens ledere traf på COP 28. Pensionssektoren og de tre største bankers samlede balance er mere end tre gange så stor som Danmarks årlige bnp («Nøgletal for nationalregnskabet (BNP)», Danmark Statistik, »Annual Report 2024«, Danske Bank Group, »Nykredit-koncernens årsrapport 2024« Nykredit, og »Årsrapport 2023«, Jyske Bank»). Dermed har finanssektoren en betydelig rolle at spille i realiseringen af ambitionen om at vende pengestrømmene, så de understøtter en transition væk fra fossile brændsler, der er kompatibel med »Parisaftalen«.

Ifølge tal fra Nationalbanken er den danske finanssektor ansvarlig for et klimaaftryk på 100 mio. t CO₂ alene igennem investeringer i børsnoterede selskaber (Tal fra Danmarks Nationalbanks Statistikbank). Det er mere end dobbelt så meget som Danmarks territoriale udledninger («Vejen til en fossilfri finanssektor», Mellempfolkeligt Samvirke, september 2024).

I Danmark har vi underskrevet »Parisaftalen«, hvormed vi også har forpligtet os på at vende pengestrømmene, så de understøtter målet om 1,5 °C, jf. aftalens artikel 2.1.c («Paris Agreement», United Nations, 2015). Både The Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) og International Energy Agency (IEA) har uomtvisteligt fastlagt, at nye olie- og gasfelter, nye kulminer, kulmineudvidelser og nye kulkraftværker, herunder også investeringer heri, vil være uforeneligt med »Parisaftalen«, da det vil bringe os over 1,5°C. Derfor skal vi som land sikre, at hverken offentlige

eller private pengestrømme understøtter selskaber, der foretager den type fossile udvidelser.

Forslaget tager dermed udgangspunkt i IEA's 1,5°C-scenarie, som balancerer målet om klimaneutralitet i 2050 med hensynet til økonomisk vækst og forsyningssikkerhed. Da verden fortsat er afhængig af fossile energikilder frem mod 2050, må der nødvendigvis stadig investeres i drift af eksisterende felter, men IEA slår fast, at de eksisterende felter indeholder tilstrækkeligt med kul, olie og gas til at sikre forsyningen frem mod 2050. Dette gør sig stadig gældende trods forsyningskrise og ambitionen om uafhængighed af russisk gas (»What does the current global energy crisis mean for energy investment?«, Dr. Fatih Birol, Executive Director, IEA, den 13. maj 2022). Det kan derfor ikke forsvares at investere i selskaber, som søger at ekspandere deres fossile forretninger, specielt ikke i lyset af IEA's anbefaling om en gradvis udfasning af fossile brændsler, som i dag udgør 80 pct. af verdens samlede energiudbud, og som skal reduceres til 20 pct. i 2050.

Banker og pensionskasser har som led i klimapartnerskabet givet tilsagn om at fremme grønne investeringer (»Køreplan for finanssektorens klimapartnerskab – Sammenfatning og anbefalinger«, Regeringens klimapartnerskaber – partnerskab for finanssektoren, marts 2020), men i den sammenhæng har Klimarådet konkluderet, at der er behov for, at regeringen gør »en større indsats for at etablere rammebetingelser, der kan begrænse de sorte investeringer, fremfor kun at have fokus på at fremme de grønne investeringer« (»Vende private investeringer fra sort til grøn«, Klimarådet, 2022).

Forslagsstillerne foreslår derfor, at regeringen pålægges at fremsætte et lovforslag om et forbud mod finanssektorens investeringer i fossile selskaber, der i strid med IEA's anbefalinger etablerer nye olie- eller gasfelter, nye kulminer, kulmineudvidelser eller nye kulkraftværker. Investeringsforbuddet bør omfatte institutionelle investorer defineret som virksomheder eller organisationer, der køber, sælger og forvalter aktier og obligationer på vegne af klienter eller medlemmer, herunder pensions- og forsikrings-selskaber, kapitalforvaltere, kapitalfonde, hedgefonde og suveræne formuefonde.

Et sådant forbud vil udgøre et væsentligt dansk bidrag til opfyldelsen af »Parisafतालens« målsætninger i overensstemmelse med klimaloven (Lovbekendtgørelse nr. 2580 af 13. december 2021), ligesom det vil gøre Danmark til et foregangsland på området, som kan inspirere andre lande til handling.

Forslagets konsekvenser for finanssektoren og samfundet

Forslaget forventes ikke at have negative konsekvenser for det langsigtede afkast. I 1980 udgjorde den fossile sektor næsten 30 pct. af S&P 500's samlede værdi. Ved udgangen af 2024 var dette tal faldet til kun 3,2 pct. Det er altså ikke længere afgørende for afkastet at være eksponeret mod fossile selskaber. Faktisk har fossile selskaber klaret sig dårligere end markedet i 7 ud af de 10 foregående år og er den sektor i S&P-indekset, der har klaret sig suverænt dårligst

set over de seneste 10 år, og som ovenikøbet også er den mest volatile sektor (»Another Bad Year – and Decade – for Fossil Fuel Stocks«, Connor Chung og Dan Cohn, Institute for Energy Economics and Financial Analysis, januar 2025).

Hæver vi blikket fra det amerikanske indeks til et globalt indeks, viser en sammenligning af MSCI world index med MSCI ex fossil fuels, at også på globalt plan har indekset med fossile selskaber klaret sig dårligere over de sidste 10 år end indekset uden fossile selskaber (»Index Factsheet«, MSCI World ex Fossil Fuels Index (USD), den 31. januar 2025). Det stemmer med de konkrete erfaringer fra de pensionskasser i Danmark, der har taget store fossile fravalg. Således konkluderer både AkademikerPension og P+, at over de seneste 5-6 år har deres fossile fravalg ikke haft negativ betydning for deres afkast (»AkademikerPension: Positivt afkast efter frasalg af fossile selskaber«, Økonomisk Ugebrev, den 3. oktober 2023, og »Referat af Ordinær generalforsamling«, P+, den 3. april 2024). Dertil kommer, at hvis vi retter blikket fremad, vil de ekspanderende fossile selskaber risikere store tabte værdier i en verden, der efterlever »Parisafतालens« (»Half world's fossil fuel assets could become worthless by 2036 in net zero transition«, theguardian.com, den 4. november 2021). Dermed vil de pågældende selskaber risikere at klare sig endnu dårligere i fremtiden. Samlet set vurderes det, at der vil være en langsigtet afkastmæssig gevinst ved at have ekskluderet fossile selskaber, der fortsat udvider deres olie- eller gasproduktion eller deres kulforretning med nye kulminer eller kulmineudvidelser eller nye kulkraftværker.

Målt op imod fossile brændsler ekstremt skadelige effekter på klimaet er det på sin plads at tale om forbud i forhold til de dele af den fossile sektor, der trods klimaadvarsler fortsætter den fossile ekspansion. Nogle investorer vil hævde, at de efterlever »Parisafतालens« ved at skubbe de fossile selskaber i en grøn retning igennem aktivt ejerskab. Men aktivt ejerskab har ikke formået at omstille de store olie- og gasselskaber, hvis forretningsmodel bygger på fortsat udvidelse af den fossile produktion. Flere betydningsfulde internationale pensionskasser, der i årevis har forsøgt sig med aktivt ejerskab over for fossile selskaber, har givet op over for det aktive ejerskab og frasolgt fossile aktier som konsekvens heraf (»Dutch fund leading climate talks with Shell quits most oil investments«, reuters.com, den 8. februar 2024). Et forbud er en nødvendig løsning, når dele af den danske finanssektor i dag stadig investerer i disse selskaber, der ekspanderer fossilt og dermed ikke er i gang med en grøn omstilling.

Forslaget forventes ikke at have konsekvenser for dansk erhvervsliv, da vi ikke har danske selskaber, som udvider deres fossile forretning på de nævnte områder. Den danske finanssektor vil altså fortsat kunne investere i dansk erhvervsliv.

Forslaget er desuden socialt retfærdigt og rammer ikke almindelige mennesker. Meget af klimadebatten handler om, hvad vi hver især kan gøre. Det er vigtigt, men det er kun meningsfuldt, hvis vi også sikrer os, at den finansielle sektor også løfter sit ansvar. Det er ikke fair, at den enlige mor

vender hver en vare i Netto for at se, om den er produceret og transporteret klimavenligt, mens hendes pensionskasse investerer hendes opsparing i et olieselskab, hvis planlagte olieekspansion vil udlede mange gange Danmarks årlige udledninger.

Et investeringsforbud vil placere Danmark som suverænt foregangsland på bæredygtig finans, og det vil vise omverdenen, at vi er villige til at sætte handling bag løftet på COP 28 om at omstille os fra fossile brændsler. På den måde

kan Danmark inspirere til handling i andre lande og i de kommende COP-forhandlingerne.

Forslaget vil understøtte den udvikling, som særlig de demokratisk ejede pensionskasser har båret frem som følge af medlemsforslag, der i indhold flugter med beslutningsforslagets formål. Med klar lovgivning sikres der en mere lige spillebane, som vil sikre bedre konkurrencevilkår for de grønne frontløbere.

Skriftlig fremsættelse

Leila Stockmarr (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at indføre et forbud mod finanssektorens investeringer i fossile selskaber, der ekspanderer.

(Beslutningsforslag nr. B 144)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.